

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 1838678
Steller: S. Yuksel
Datum commissie: 5-10-2021
Datum raadsvergadering:

Team: ZS
Teammanager: Jean Paul Verbeek
Portefeuillehouder: J. Nieuwenburg
E-mail: s.yuksel@hoorn.nl

Onderwerp

Opbrengsten en vervolg Stadsgesprekken Seizoen 1

Agendering

Meningsvormende bespreking in de Algemene Raadscommissie

Bijlagen

1	Eindadvies Stadsgesprekken Hoorn Seizoen 1 (TwynstraGudde)
2	Rapport Thuis in Hoorn: verbinding en inclusie (I&O Research)
3	Bereik Stadsgesprekken Seizoen 1
4	Brief en reactie nazaten van de inwoners van Banda

Vragen van het college aan de raadscommissie voor de meningsvormende bespreking zijn:

1. Hoe kijkt de commissie terug op het proces van de stadsgesprekken?
2. Kan de commissie zich vinden in de eindadviezen van TwynstraGudde?

De adviezen:

- a. Actualiseer en concretiseer eerst het inclusiebeleid en blijf hierop monitoren en bijsturen;
- b. Voer dan een apart gesprek over het standbeeld van J.P. Coen en neem een besluit;
- c. Geef daarna een vervolg (Seizoen 2) aan de Stadsgesprekken over inclusie en uitsluiting en bepaal de rol van de gemeente.

Samenvatting

Naar aanleiding van maatschappelijke discussies over racisme en discriminatie en de demonstraties voor en tegen het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen besloot het stadsbestuur van Hoorn om Stadsgesprekken te organiseren. In het tweede kwartaal van 2021 zijn deze Stadsgesprekken georganiseerd, in samenwerking met bureau TwynstraGudde. Tegelijkertijd heeft onderzoeksbureau I&O Research onderzoek gedaan onder de inwoners van gemeente Hoorn naar hun ervaringen met discriminatie, racisme en inclusiviteit. TwynstraGudde heeft op basis van de Stadsgesprekken een advies aan gemeente Hoorn uitgebracht om het inclusiebeleid eerst te actualiseren en te concretiseren (Q2/Q3 2022), daarna een apart gesprek te voeren en een besluit te nemen over het standbeeld van J.P. Coen (Q3/Q4 2022) en een vervolgens door te gaan met een tweede seizoen van de Stadsgesprekken over thema's als inclusie en uitsluiting (Q4 2022).

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

In de zomer van 2020 vonden in Hoorn demonstraties voor en tegen het standbeeld van J.P. Coen plaats. Voorafgaande hieraan was er een brede maatschappelijke discussie over racisme en discriminatie. Naar aanleiding van deze signalen besloot het voltallige stadsbestuur (college en raad) om stadsgesprekken voor haar inwoners te organiseren. Deze stadsgesprekken moesten gaan over de thema's inclusie, racisme, discriminatie en het koloniale- en slavernijverleden van Hoorn.

Van april tot en met juli 2021 heeft de gemeente in samenwerking met het bureau TwynstraGudde de Stadsgesprekken over deze thema's georganiseerd. Op basis van deze gesprekken heeft TwynstraGudde een eindadvies opgesteld. Daarnaast heeft I&O Research een onderzoeksrapport uitgebracht over de ervaringen met discriminatie, racisme en inclusie van de inwoners van gemeente Hoorn.

Belang

Hoorn wil een inclusieve stad zijn, waarin iedereen mee kan doen en iedereen telt. Om dat te bereiken is het van belang dat de gemeente verbinding met haar inwoners blijft zoeken op thema's als inclusie, discriminatie, racisme en het koloniale- en slavernijverleden van Hoorn. Nu het eerste seizoen van de Stadsgesprekken is afgerond, moet besloten worden over het vervolgproces.

Centrale vraag

Hoe kijkt de raad terug op de uitvoering van de stadsgesprekken, kan de raad zich vinden in de aanbevelingen in het eindadvies en op welke manier ziet de gemeenteraad een vervolg voor zich?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Hoorn wil een inclusieve stad zijn, waarin iedereen, ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst, cultuur, religie, seksuele gerichtheid, genderidentiteit of beperking meetelt en een gelijkwaardige plek inneemt. Een doorlopend, open en inclusief gesprek hierover draagt bij aan deze doelstelling.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Niet van toepassing.

4. Kadern

- *Artikel 1 van de Grondwet:*
"Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."
- *Algemene wet gelijke behandeling:*
In de AWGB zijn artikelen opgenomen die burgers in Nederland bescherming moeten bieden tegen discriminatie op grond van godsdienst/levensovertuiging, politieke gezindheid, ras/afkomst, geslacht/genderidentiteit, zwangerschap, nationaliteit, seksuele gerichtheid, burgerlijke staat.
- *Meerjarenbeleidsplan sociaal domein 2019-2023*
In dit beleidsplan zijn de volgende speerpunten zijn genoemd: 'Iedereen kan meekomen, rondkomen en vooruitkomen'. Een van de genoemde ambities luidt als volgt: 'Vroegtijdige inzet op signalering, taboes doorbreken en bespreekbaar maken dragen bij aan een inclusieve samenleving'.

- *Intentieverklaring Inclusief Westfriesland 2019-2022*
In 2019 hebben de Westfrieze gemeenten de intentieverklaring Inclusief Westfriesland 2019-2022 getekend. In deze verklaring is onder andere opgenomen dat we een 'meer open praat- en leefcultuur in Westfriesland willen realiseren'.
- *Inclusiebeleid meerjarenvisie 2019-2022*
In de meerjarenvisie inclusiebeleid zijn de speerpunten van gemeente Hoorn op het gebied van inclusie vastgelegd. Hierin wordt het streven beschreven dat iedereen zich welkom moet voelen in gemeente Hoorn.
- *Raadsbesluit burgerinitiatief standbeeld J.P. Coen 2011*
De raad besluit het standbeeld niet te verwijderen, maar om wel een plakkaat op de sokkel te bevestigen met een tekst waarin Coens wandaden benoemd worden. Op 13 maart 2012 stelde de raad de tekst vast.
- *Statement van het Hoornse Stadsbestuur (college en raad)*
Op 23 juni 2020 deelde het stadsbestuur in Hoorn een statement waarin zij aankondigde met de stad in gesprek te willen. 'Niet alleen over Coen, maar ook over hoe wij samenleven, naar elkaar kijken en met elkaar omgaan.' Het moet gaan om een 'open en breed stadsgesprek, waarin alle geluiden op tafel komen. En dus ook zonder vooraf besliste uitkomst.'
- *Raadsbesluit 15 september 2020*
Naar aanleiding van een burgerinitiatief van dhr. Raap om het standbeeld van J.P. Coen te verplaatsen naar een andere plek op de grond besloot de raad om het burgerinitiatief te betrekken bij de te voeren stadsgesprekken.
- *Raadsbesluit 8 december 2020 Burgerinitiatief Referendum*
Naar aanleiding van een burgerinitiatief van Dhr. R. Meester om een referendum te organiseren over het standbeeld van J.P. Coen besloot de raad om het burgerinitiatief te betrekken bij de te organiseren stadsgesprekken.

5. Argumenten

Hoe kijkt de commissie terug op het proces van de Stadsgesprekken?

Na het statement van het stadsbestuur waarin de Stadsgesprekken werden aangekondigd is er een oproep aan de stad gedaan om mee te denken over de vorm en inhoud van de gesprekken. Dit resulteerde uiteindelijk in een groep van 19 partijen en individuen die hebben meegedacht. Op basis van deze inbreng en die van een raads werkgroep is een briefing opgesteld een uitvraag gedaan bij drie gerenommeerde bureaus. Uiteindelijk is het bureau TwynstraGudde geselecteerd om de Stadsgesprekken in samenwerking met de gemeente Hoorn te organiseren.

Er werd gekozen voor een Seizoensaanpak; een seizoen, met meerdere afleveringen. Een seizoen dat een afgerond geheel vormt, maar ook de mogelijkheid heeft voor een vervolg. Mede vanwege de coronasituatie en de beperkingen om fysiek bij elkaar te komen is uiteindelijk gekozen voor een luisterseizoen, bestaande uit drie verschillende vormen, waarin zoveel mogelijk verschillende perspectieven vanuit de stad op het thema inclusie bijeenkwamen:

- 5 podcastafleveringen op basis van straatgesprekken met willekeurige voorbijgangers.
- 3 talkshowafleveringen, waarvan 2 met inwoners op basis van loting en 1 met het maatschappelijk middenveld
- 7 vlogafleveringen van inwoners die hun perspectief op een inclusief Hoorn in de toekomst deelden.

Uiteindelijk hebben circa 350 – 400 inwoners en partijen meegedaan aan de Stadsgesprekken en zijn de afleveringen circa 1.858 keer bekeken en beluisterd. Hoewel de coronasituatie in zekere zin een beperking was voor de fysieke ontmoeting, heeft dit geleid tot een vorm waaraan waarschijnlijk meer mensen mee hebben kunnen doen en mee hebben kunnen luisteren. Toch vinden wij het jammer dat niet meer mensen de Stadsgesprekken hebben bekeken en beluisterd. De gesprekken zijn een blijvend document voor de stad en leveren een waardevol inzicht in hoe inwoners naar de thema's inclusie en uitsluiting kijken en hoe zij een inclusieve toekomst van Hoorn voor zien.

Aan de enquête hebben 1.380 inwoners meegedaan, wat voldoende is voor representatief en statistisch correct onderzoek. Deze enquête kan de basis zijn voor een terugkerende inclusiemonitor, die we kunnen gebruiken om voortgang en richting van inclusiebeleid te evalueren.

In bijlagen 2 en 3 staat een volledig overzicht van het proces, de opbrengsten en het bereik van de Stadsgesprekken. Op www.vooreenmooiestad.nl/stadsgesprekken zijn alle afleveringen te zien en te beluisteren.

Kan de commissie zich vinden in de eindadviezen van TwynstraGudde?

Op basis van de stadsgesprekken adviseert bureau TwynstraGudde het volgende:

- a. Actualiseer en concretiseer eerst het inclusiebeleid en blijf hierop monitoren en bijsturen;
- b. Voer dan een apart gesprek over het standbeeld van J.P. Coen en neem een besluit;
- c. En geef daarna een vervolg (Seizoen 2) aan de Stadsgesprekken over inclusie en uitsluiting en bepaal de rol van de gemeente.

Het college onderschrijft deze adviezen, op basis van de onderstaande argumenten:

a. Actualiseer en concretiseer eerst het inclusiebeleid en blijf hierop monitoren

In 2019 heeft de gemeenteraad het 'Inclusiebeleid meerjarenvisie 2019-2023' vastgesteld. Hierin staat de missie van de gemeente Hoorn een inclusieve stad te zijn.

In de afgelopen drie jaar is het thema inclusiviteit in het maatschappelijk debat steeds urgenter geworden en in 2020 was er een concrete aanleiding om Stadsgesprekken rond dit thema te organiseren; een brede maatschappelijke discussie rondom discriminatie en racisme én de protesten rond het standbeeld van J.P. Coen.

Uit het onderzoeksrapport van I&O Research blijkt dat Hoorn nog geen volwaardig inclusieve gemeente is en de missie nog niet is volbracht. 1 op de 5 personen in de gemeente Hoorn heeft te maken gekregen met discriminatie. Veel inwoners die discriminatie hebben ervaren, zelf of in hun omgeving, geven aan dat zij niet gelijkwaardig werden behandeld of te maken kregen met discriminerende opmerkingen of schelden. Van de 19% van de mensen die discriminatie hebben meegemaakt, ervaren zeven op de tien grote gevolgen hiervan; één op de drie ervaart ernstige negatieve gevolgen (zoals angst en stress) en vermijdt personen en locaties om die reden. De persoonlijke impact van discriminatie en uitsluiting is dus groot. Daarbij komt naar voren dat slechts 17% van hen een melding maken bij een instelling of instantie.

Tijdens de Stadsgesprekken hebben inwoners én organisaties concrete voorbeelden gegeven van situaties waarin zij niet het gevoel hebben erbij te horen. Dit is in conflict met de ambitie van gemeente Hoorn om een inclusieve stad te zijn. Soms vraagt dat iets van alle inwoners van Hoorn, soms vraagt het reflectie van de gemeente, of van maatschappelijke organisaties. Het college vindt dat de gemeente een voorbeeld kan en moet stellen op dit gebied. Seizoen 1 van de Stadsgesprekken geven waardevolle input voor de actualisatie en aanscherping van het Hoornse inclusiebeleid. Zo kwam armoede tijdens de gesprekken veel prominenter naar voren als uitsluitingsmechanisme en werd het niet vaccineren tegen het coronavirus ook benoemd als uitsluitingsmechanisme.

Ook uit het I&O onderzoek blijkt dat inwoners een duidelijke rol zien voor de gemeente om discriminatie te verminderen. Hierop werd onder meer aangegeven: het innemen van een duidelijk standpunt, actie ondernemen en aandacht geven aan discriminatie. Ook het luisteren naar inwoners, informatie geven over discriminatie en het stimuleren van contact tussen groepen kwam veelvuldig voorbij.

Daarnaast ontstaat er in 2022 een natuurlijk moment om het inclusiebeleid te actualiseren, omdat dit in 2022 afloopt. Door het inclusiebeleid te concretiseren, wordt het ook makkelijker om de voortgang te monitoren. Zo krijgt het gemeentebestuur en de stad beter inzicht in de effectiviteit van beleid, maatregelen en acties en wordt het ook makkelijker om waar nodig bij te sturen.

b. Voer een apart gesprek over Coen en neem een besluit

Hoewel seizoen 1 niet ging over de vraag of het standbeeld van Coen wel of niet moet blijven staan, kwam uit de gesprekken en reacties wel naar voren dat de behoefte om hierover een gesprek te voeren wel leeft. TwynstraGudde concludeert: geen keuze van de raad betekent het doorsudderen van onrust en ongenoegen. Zij adviseren de raad daarom om het standbeeld gericht op de agenda te zetten en de tijd te nemen om in gesprek te gaan met elkaar en met de stad en om vervolgens ook een besluit te nemen over de toekomst van het standbeeld.

Daarnaast adviseert TwynstraGudde om het gesprek pas te voeren als er een concrete ambitie is bepaald op het gebied van inclusiviteit. Het standbeeld zelf blijkt op momenten dat het ter sprake komt een belemmering om een breder gesprek te voeren over inclusiviteit. Het verdient daarom een aparte agendering en een eigen gesprek.

Dat de behoefte om een gesprek over het standbeeld te voeren leeft blijkt ook uit de onderstaande gebeurtenissen. Uit de acties gericht aan de raad blijkt ook dat er een beroep wordt gedaan op het stadsbestuur om tot een besluit te komen over de toekomst van het standbeeld.

4/6/20	Start petitie 'Verwijdering Jan Pieterszoon Coen beeld' (1.823 steunbetuigingen)
12/6/20	Start petitie 'Coen van zijn Sokkel in Hoorn' (1.052 steunbetuigingen)
15/6/20	<i>Informatie derden:</i> suggestie om het beeld van Coen van de sokkel te halen (Lotte de Haan)
16/6/20	<i>Raadscommissie:</i> Drie insprekers spreken zich uit over het standbeeld van Coen en vragen de raad om actie: dhr. Baas (opstarter van de petitie om het beeld te verplaatsen), mevr. De Cuba (We Promise) en mevr. De Jong (Movement of Colour en Dekolonisatie Netwerk voormalig Nederlands Indië)
19/6/20	Demonstraties voor en tegen het standbeeld, gevolgd door rellen.
22/6/20	<i>Informatie derden:</i> Suggestie referendum brief aan de burgemeester om dit te organiseren (Rik Meester)
23/6/20	<i>Raadsvergadering:</i> Statement van de burgemeester namens het stadsbestuur n.a.v. demonstraties, aankondiging Stadsgesprekken.
24/6/20	Persbericht Westfries Museum: Vorm zelf je mening over standbeeld JP Coen. Museum neemt bewust geen stelling in het debat, is aan maatschappelijk debat en publieke besluitvorming. Mocht uitkomst debat zijn dat het uit openbare ruimte verdwijnt, dan zal het museum zijn verantwoordelijkheid nemen en dit omstreden, maar historisch gezien belangrijk stuk cultureel erfgoed in de collectie opnemen en van context voorzien
12/9/20	Protest op de Roode Steen en flyeractie #wegmetjpcoen
13/9/20	Petitie 'Het behoud van Jan Pieterszoon Coen' (4.643 handtekeningen)

- 15/9/2020 *Raadsvergadering:* Behandeling burgerinitiatief verplaatsing beeld J.P. Coen. Naar aanleiding daarvan insprekers: dhr. Raap over het burgerinitiatief en mevr. De Cuba (We Promise). Bijgesloten zijn 64 steunbetuigingen van inwoners uit de gemeente Hoorn en de originele petitie, met 1.799 steunbetuigingen. De raad besluit dit burgerinitiatief te betrekken bij de Stadsgesprekken.
- 08/12/20 *Raadsvergadering:* Behandeling burgerinitiatief dhr. Meester om een referendum te houden over het standbeeld. De raad besluit om dit burgerinitiatief te betrekken bij de Stadsgesprekken.
- 4/1/21 Protestactie Tegenstanders plaatsen 'Weg met JP Coen' op verschillende plekken in de stad, w.o. de Roode Steen en op het Grote Noord.
- 9/6/21 *Informatie derden:* Protestbrief nazaten van de oorspronkelijke bewoners van Banda, met ondersteuning van Stichting Building the Baileo.

Opvallend is ook dat de afleveringen en berichten waarin Coen naar voren kwam vaker bekeken of beluisterd werden en ook meer reacties opriepen. Zo kwam in aflevering 13 de suggestie om een referendum te houden over het standbeeld aan de orde. Deze aflevering riep vanuit de meeste reacties op via sociale media. Zodra het standbeeld aan de orde is, laten meer mensen van zich horen. Wat ook opviel was dat er binnen 3 uur ruim 80 reacties kwamen via sociale media, maar dat de vlog na 3 dagen pas 22 keer was bekeken. Vanuit de meeste reacties gaan dus niet over de inhoud van de vlog. Een vervolgesprek moet daarom zo ingericht zijn dat het niet alleen het uitwisselen van meningen is (laat staan of haal weg), maar een respectvol gesprek over de inhoud.

Dit staat nog los van de brede maatschappelijke discussies en gebeurtenissen elders in het land en in de wereld, die ook invloed hebben op de discussie in Hoorn en deze ook levend houden. Denk bijvoorbeeld aan het recentelijke besluit van de staat Virginia om het omstreden standbeeld van generaal Robert E. Lee in Richmond te verwijderen.

Geef een vervolg aan de Stadsgesprekken en bepaal de rol van de gemeente

De Stadsgesprekken hebben een waardevolle verscheidenheid aan perspectieven op het thema inclusie opgeleverd. Duidelijk is ook dat het gesprek niet (en misschien wel nooit) is afgerond. De opbrengst van de stadsgesprekken biedt veel kansen tot verdieping. De ambitie dat iedereen in Hoorn telt en mee kan doen verdient ons inziens doorlopend aandacht.

Veel deelnemers en betrokken maatschappelijke partners hebben de behoefte uitgesproken om dit gesprek vooral te blijven voeren en het niet bij een eenmalige actie te houden. Ook uit het I&O onderzoek blijkt dat inwoners een duidelijke rol zien voor de gemeente om discriminatie te verminderen. Hierop werd onder meer aangegeven: het innemen van een duidelijk standpunt, actie ondernemen en aandacht geven aan discriminatie. Ook het luisteren naar inwoners, informatie geven over discriminatie en het stimuleren van contact tussen groepen kwam veelvuldig voorbij.

Het college omarmt het advies om de Stadsgesprekken te vervolgen in de seizoensaanpak, inclusief de aanbevelingen over de vorm, het bouwen van een veiliger gespreksklimaat, het betrekken van jeugd en het stimuleren van nieuwsgierigheid. Daarbij is de rol van de gemeente wat ons betreft niet altijd die van organisator van het gesprek. Ook onze maatschappelijke partners hebben hierin een rol en zijn ook bereid deze op te pakken. Dit kunnen wij bestendigen in onderlinge afspraken over samenwerking.

6. Maatschappelijk draagvlak

Als voorbereiding op de stadsgesprekken hebben burgemeester Jan Nieuwenburg en wethouders Kholoud al Mobayed en Samir Bashara oriënterende gesprekken gevoerd met 19 meedenkers, organisaties op het gebied van sport, onderwijs, kunst en cultuur en de gemeenteraad. Zij hebben

meegedacht over de vorm en inhoud van het stadsgesprek en zijn tijdens het proces op de hoogte gehouden via informatiebrieven.

De Stadsgesprekken zijn met een zo groot mogelijk publiek gedeeld en door een zo divers mogelijke groep gevoerd. In totaal hebben tussen de 350 en 400 inwoners en lokale organisaties een bijdrage geleverd aan de afleveringen van Stadsgesprekken en de afleveringen zijn tot nu toe circa 1.670 keer bekeken en beluisterd.

7. Financiële consequenties

Niet van toepassing.

8. Communicatie

Voorafgaande aan de commissiebehandeling wordt gecommuniceerd over deze bespreking. Na afloop volgt opnieuw berichtgeving over de bespreking. Ook de betrokken partijen worden geïnformeerd over de behandeling en het eventuele vervolg.

9. Realisatie

Op basis van het advies gaat het college aan de slag met de volgende globale planning:

Q2/Q3 2022 Actualiseren en concretiseren inclusiebeleid

Q3/Q4 2022 Gesprek over standbeeld van J.P. Coen

Q4 2022 Vervolg Stadsgesprekken over thema's inclusie in vernieuwd inclusiebeleid

Voor de deze stappen werken wij concrete voorstellen uit die zo nodig besluitvormend aan de raad worden voorgelegd. Wij informeren de raad ook zo snel mogelijk over de exacte planning.

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris,

de burgemeester